

Nr 23

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion angående rörelseidkares rätt till avdrag vid beskattningen för underskott å fastighet.

(2:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 438, av herr Larsson i Borrby *m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att inkomsttagare med förvärvskälla i annan kommun skall äga rätt att, därest därför tillräcklig inkomst av förvärvskälla inom hemortskommunen ej finnes, på den inkomst som uppburits i den kommun där förstnämnda förvärvskälla är belägen utföra avdrag enligt 25 § 3 mom. kommunalskattelagen, vari stadgas rätt för ägare av annan fastighet att utföra dels avdrag för på fastigheten belöpande räntekostnader, dels extra avdrag om 200 kronor, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderligt författningsförslag.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionen framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Möjligheter saknas för närvarande att vid kommunal inkomstbeskattning i annan kommun än hemortskommunen utnyttja avdrag för underskott i förvärvskälla. Dylikt underskott som uppkommit i en kommun får nämligen enligt 46 § 1 mom. kommunalskattelagen endast avräknas å sådan den skattskyldiges inkomst, som skall tagas till beskattning i samma kommun.

År 1958 beslöt riksdagen sådana ändringar i 46 § 4 mom., 48 § 4 mom., 50 § 3 mom. och 58 § 1 mom., ävensom punkt 4 av anvisningarna till 46 §, allt kommunalskattelagen, att skattskyldig, som åtnjutit inkomst i annan kommun än hemortskommunen och vars inkomst i sistnämnda kommun inte förslår till utnyttjande vid den kommunala inkomsttaxeringen av ortsavdrag och de under allmänna avdrag hänförliga avdragsposterna för periodiskt understöd, pensionsförsäkringspremier samt vissa andra försäkringsavgifter av personlig art, skall äga rätt att avräkna återstående del i den andra kommunen. Därmed tillgodosågs ett ofta och från skilda håll uttalat önskemål. Inte minst från riksdagens sida hade vid upprepade tillfällen påtalats det otillfredsställande i att skattskyldig vid den kommunala taxeringen på grund av kommungränsernas stora betydelse vid denna taxering i vissa fall inte fick tillgodoräkna sig ortsavdrag och allmänna avdrag i full utsträckning, trots att han haft inkomst att avräkna avdragen mot. Såsom särskilt stötande hade det därvid framstått att ortsav-

draget, vilket avdrag var avsett att från beskattning undanta vad som motsvarade existensminimum, kunde bli outnyttjat, helt eller delvis.

I förarbetena till lagstiftningen framhölls, att förslaget inte kunde sägas helt tillgodose de uttalade önskemålen, eftersom vissa allmänna avdrag, nämligen underskottsavdrag och det gift kvinna tillkommande s. k. förvärvsavdraget, inte omfattades av reformen. Anledning till att avdragen för underskott å förvärvskälla lämnades åsido var bl. a. det förhållandet att underskottsavdrag å fastighet inte fick avdragas från garantibeloppet för fastigheten. Detta var, framhöll departementschefen i proposition nr 42 år 1958, ofrånkomligt, så länge fastighetsbeskattningen bestod. Det kunde därför knappast komma i fråga att utsträcka rätten till avdrag för underskott å förvärvskälla, däri fastighet ingick, så att skatteunderlaget reducerades i en annan kommun, medan den kommun, där fastigheten var belägen, fick beskatta garantibeloppet ograverat. På grund härav borde enligt departementschefens mening anstå med prövningen av denna fråga intill dess fastighetsbeskattningen avvecklades. Under sådana förhållanden var departementschefen ej heller beredd att framlägga förslag om en dellösning, som tog sikte på utvidgad avdragsrätt för allenast andra underskott än de här nämnda. 1958 års bevillningsutskott anslöt sig i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 23 till vad departementschefen sålunda anförde men framhöll angelägenheten av att även frågan om underskottsavdrag bringades till en lösning.

I den förevarande motionen framhålles att hemortskommun och arbetsplatskommun allt mindre ofta sammanfaller för den skattskyldige. Nämnda förhållande är särskilt markerat i större tätorter med ett flertal omlandskommuner. Den ökade rörligheten på arbetsmarknaden bidrager också härtill. Det måste alltså betraktas som en naturlig utveckling att bostadskommunen kan vara en annan än arbetsplatskommunen. Detta bör också generellt komma till uttryck i skattelagstiftningen i de fall då det gäller bostadskostnaden.

Enligt gällande bestämmelser i kommunalskattelagen om schablontaxering av en- och tvåfamiljsfastighet äger den skattskyldige göra avdrag för uppkommande underskott å fastigheten. Detta avdrag kan utnyttjas endast av den som har inkomster i hemortskommunen. För vissa kategorier av rörelseidkare förefinns inte denna möjlighet, nämligen om bostadsfastigheten i hemortskommunen utvisar underskott och om rörelseidkaren endast har inkomst i den kommun där rörelsen är belägen. Det synes därför skäligt, att ej utnyttjade underskott i hemortskommunen i dylika fall får avdragas i rörelsekommunen genom tillägg till 46 § 4 mom. kommunalskattelagen.

Utskottet

En- och tvåfamiljsfastigheter beskattas jämlikt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen i regel efter schablon på så sätt att intäkten av fastigheten för helt år

räknat upptages till två och en halv procent av fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret. Från denna intäkt får enligt 25 § 3 mom. nämnda lag endast avdragas omkostnader i form av räntor samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld. Fysisk person, som är mantalsskriven å honom tillhörig sådan fastighet, äger dessutom åtnjuta ett extra avdrag med, för helt år räknat, 200 kronor, dock högst med det belopp, som utgör intäkt av fastigheten, d. v. s. två och en halv procent av taxeringsvärdet. I de fall då intäkten överstiger avdragen utgör det överskjutande beloppet nettointäkt av fastigheten, som upptages till beskattning vid den statliga taxeringen i hemortskommunen. Vid den kommunala taxeringen i den kommun, där fastigheten är belägen, beskattas garanti-beloppet, d. v. s. två och en halv procent av fastighetens taxeringsvärde.

Därest i förvärvskälla inom en kommun uppkommer underskott, d. v. s. om i nu förevarande fall i hemortskommunen avdragen för räntor och tomträttsavgäld eller liknande avgäld ävensom det extra avdraget å högst 200 kronor överstiger intäkten (två och en halv procent av taxeringsvärdet), får underskottet endast avräknas å den inkomst, som beskattas i samma kommun.

Det här föreliggande spörsmålet om rätt att överföra avdrag för underskott å en- och tvåfamiljsfastigheter i fastighetskommunen (hemortskommunen) till annan kommun (rörelsekommunen) är ett problem, som ingår i ett vida större sammanhang, nämligen frågan om rätten att vid inkomstbeskattning över huvud taget från en kommun till en annan överföra underskottsavdrag å förvärvskälla, således inte blott beträffande annan fastighet utan även i fråga om övriga förvärvskällor, och detta vare sig det gäller från hemortskommunen till annan kommun eller det motsatta fallet, från sistnämnda kommun till hemortskommunen.

Såsom tidigare framhållits i betänkandet prövades frågan om rätten att överföra ett icke utnyttjat avdrag för underskott å förvärvskälla i en kommun till annan kommun, där den skattskyldige hade inkomst, i samband med att en sådan rätt infördes i fråga om Ortsavdrag och sådana allmänna avdrag, som omförmäles i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen (avdrag för periodiskt understöd, pensionsförsäkringspremier och vissa andra försäkringsavgifter ävensom det sedermera tillkomna avdraget för underhåll å högst 1 000 kronor till icke hemmavarande barn). Därvid uttalades såväl i propositionen nr 42 år 1958 som i bevillningsutskottets av riksdagen samma år godkända betänkande nr 23 att frågan om en utvidgning av rätten till underskottsavdrag borde prövas först i samband med fastighetsbeskattningens avveckling.

I likhet med 1958 års bevillningsutskott finner utskottet starka skäl tala för att skattskyldig medges möjlighet att tillgodogöra sig avdrag för underskott å förvärvskälla även i annan kommun än den där beskattning av från förvärvskällan härflytande inkomst sker. Detta gäller således också sådana underskott som — i enlighet med vad i den föreliggande motionen angivits — uppkommer vid schablontaxering av en- och tvåfamiljsfastigheter.

Även om motionsyrkandet om rätt till avdrag för underskott å förvärvskälla

i de fall, som omnämnes i motionen, i och för sig framstår såsom berättigat, vill utskottet emellertid framhålla, att de förhållanden, som år 1958 ledde till att man då avstod från en reform med avseende å underskottsavdragen, alltjämt gäller. Främst fäster utskottet avseende vid den omständigheten att ett bifall till motionsyrkandet skulle innebära, att den kommun där fastigheten är belägen skulle ograverat få beskatta garantibeloppet, medan en annan kommun — rörelsekommunen — skulle få vidkännas en mot underskottsavdraget svarande reduktion av sitt skatteunderlag. En sådan ordning kan inte anses tillfredsställande. Det bör inte heller ifrågakomma att utbryta det här föreliggande yrkandet ur sitt större sammanhang, nämligen frågan om en generell rätt att vid beskattningen överföra underskottsavdrag från en kommun till en annan. Spörsmålet torde därför enligt utskottets mening böra prövas först i samband med fastighetsbeskattningens avveckling.

Med det anförda får utskottet avstyrka den föreliggande motionen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att motionen II: 438 av herr Larsson i Borrby m. fl. angående
rörelseidkares rätt till avdrag vid beskattningen för underskott
å fastighet icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 mars 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Wärnberg, Lundström, Gösta Jacobsson, Tage Johansson, Billman och Nordenson; samt

från andra kammaren: herrar Allard, Nilsson i Svalöv, Kärrlander, Engkvist, Asp, Andersson i Essvik, fru Nettelbrandt, herrar Eriksson i Bäckmora, Björkman och Broberg.

Reservation

av herr Eriksson i Bäckmora, som ansett att utskottet bort anföra och hemställa följande:

En- och tvåfamiljsfastigheter — — — (lika med utskottet fr. o. m. första stycket t. o. m. fjärde stycket) — — — fastighetsbeskattningens avveckling.

I likhet med 1958 års bevillningsutskott finner utskottet starka skäl tala för att skattskyldig medges möjlighet att tillgodogöra sig avdrag för underskott å för-

värsvskälla även i annan kommun än den där beskattning av från förvärvskällan härflytande inkomst sker. Vad gäller detta spörsmål i sin helhet torde en lösning lämpligen kunna uppnås i samband med fastighetsskattens avveckling. Utskottet förväntar att denna avvecklingsfråga löses så snart ske kan.

Såsom framhållits i motionen är emellertid den berörda frågan om avdrag för underskott å en- eller tvåfamiljsfastighet, som bebos av den skattskyldige, av speciell natur. Det kan inte anses tillfredsställande att två personer, av vilka endast den ene är rörelseidkare men vilka båda är helt jämförbara i fråga om inkomstförhållanden, arbetsplatsens belägenhet m. m., inte åtnjuter lika rätt till avdrag för underskott å den fastighet de vardera bebor. Utskottet finner det angeläget att denna olägenhet omedelbart elimineras. Då hinder ej föreligger att lösa denna fråga utan att avvakta lösningen av övriga berörda problem, tillstyrker utskottet motionsyrkandet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen II: 438 måtte antaga följande

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 46 § 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

46 §.

4 mom. Kunna avdrag, som i 2 mom. sägs, eller underskott enligt 1 mom., därest detta hänför sig till fastighet, som avses i 24 § 2 mom. och för vilken avdrag åtnjutes enligt 25 § 3 mom. andra stycket, helt eller delvis icke utnyttjas i hemortskommunen och har den skattskyldige från förvärvskälla åtnjutit inkomst, som skall tagas till beskattning i annan kommun än hemortskommunen, skall bristen avräknas från sådan inkomst.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall äga tillämpning jämväl med avseende å det beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställes år 1964.
